

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਜੇ.

ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ।- ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਰੀਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ- ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 116 ਆਫ 1974

ਸਤੰਬਰ 20, 1977

ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1961 ਦਾ XVIII)— ਧਾਰਾਵਾਂ 2(ਜੀ) (1) ਅਤੇ (2) (ਜੀ) (5)—ਦੇ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ—ਕੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ 1 1961, ii ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) (ਜੀ) (1) ਅਤੇ 2 (ਜੀ) (5) ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪ- ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੇਸ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪ ਧਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਪਰਿਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। (ਪਰਾ ੭)।

31 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਾਥ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਤੋਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ X ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਸਬ ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਮਈ, 1969 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ, ਵਕੀਲ ਵਿਪਨ ਕੌਸ਼ਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੇ.ਸੀ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

SC ਗੋਇਲ, ਓ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.

(1) ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ 31 ਜਨਵਰੀ 1974 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

ਮੁਦਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਂਝੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਨਾਇਬ-ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਨੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਰੀਕੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਇੰਤਕਾਲ ਨੰਬਰ 78 ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਐਕਟ, 1954, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ ਮੁਦਈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ, ਹੁਣ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ; ਕਿ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ 23 ਮਾਰਚ, 1962 ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਵਜੋਂ ਗਲਤ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ; ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਲੈਕਟਰ 1 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1) ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਂਝੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਿੰਗ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੜਿਆ ਗਿਆ।

(3) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ: -

- (1) ਕੀ ਮੁਦਈ 1 ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉਹੀ ਹੈ: ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਸੂਟ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ?
- (4) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮਾੜਾ ਹੈ?
- (5) ਕੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?
- (6) ਰਾਹਤ।

(4) ਥੀ! ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਉਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ (1969 ਦਾ RFA ਨੰ. 370) ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਅਪੀਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ

Shiv Charan Singh etc. v. Gram Panchayat Narike and another,
(Prem Chand Jain, J.)

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ 2 (ਜੀ) (ਐਲ) ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ. ਗੋਇਲ, ਜੋ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ.) (5) ਕੋਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹੀ।

(6) ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, -

(a) ਤੋਂ (f).....

(g) 'ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ' ਜਾਂ 'ਚਰੰਦ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: -

(1) ਛੱਡ ਕੇ ਆਮਦਨੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ' ਜਾਂ 'ਚਰੰਦ' ਵਜੋਂ ਦਰਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(2) ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਟਿੱਕਾ;

(3) ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਤਰਜਾਂ, ਪੱਤੀਆਂ, ਪੰਨਾ ਅਤੇ ਠੋਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ;

(4) ਗੋਰਾ ਦੇਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਲੀਆਂ, ਗਲੀਆਂ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ, ਸਕੂਲ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਖੂਹ, ਜਾਂ ਛੱਪੜ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ; ਅਤੇ

(5) ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ;

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ, ਜਾਂ 'ਚਰੰਦ' ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ: -

* * *

§§ ਜੋ

(7) Fronfrom Ithe j perusaluof•csub-clauseit(1) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟੀ ਸ਼ਾ ਦੇਹ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ' ਵਜੋਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੈ; ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਉਹ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ; ਕਿ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਪ ਧਾਰਾ (51) ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਬੰਜਰ ਕਦੀਮ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਜੋਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ, ਮੈਂ ਵਿਵਾਦ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸ

ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ / ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਵਜੋਂ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਬੰਜਰ ਕਾਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਇਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬੰਜਰ ਕਾਦੀਮ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। *deh.* ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ *ਬੰਜਰ ਕਾਦੀਮ* ਜ਼ਮੀਨ (ਮਾਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੋਵੇ) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਧਾਰਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਜੇ)। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਘੇਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਤੇਲ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਮਾਣਕਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਲ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(8) ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(9) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਚ.ਐਸ.ਬੀ. _

(1) 1976 PLJ 628.

Shiv Charan Singh etc. v. Gram Panchayat Narike and another,
(Prem Chand Jain, J.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ